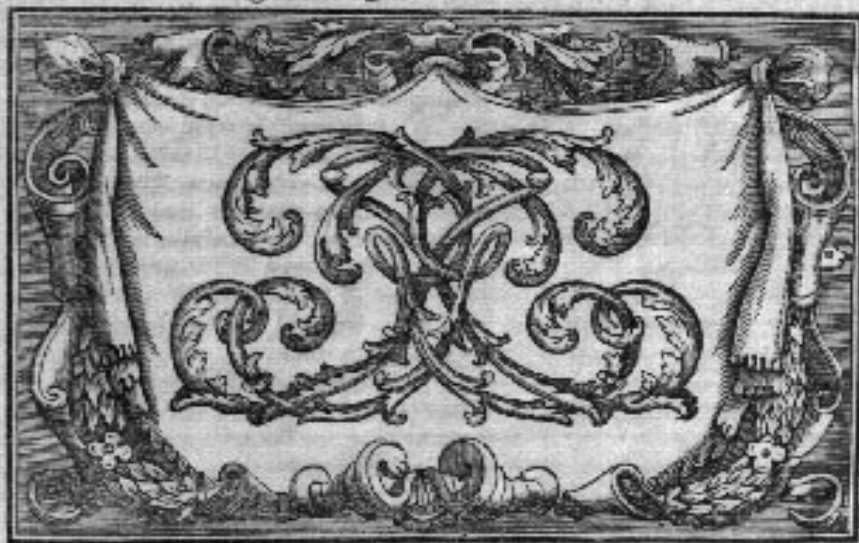

SANCTI
BERNARDI
ABBATIS PRIMI
CLARÆ VALLENSIS
VOLUMEN II.

CONTINENS DUOS POSTERIORES TOMOS V. & VI.
seu Opera suppositicia & aliena, cum ejus Vita & miraculis.

Post HORSTIUM denuo recognita, repurgata, & in meliorem ordinem digesta,
secundis curis D. JOHANNIS MABILLON, Presbyteri
& Monachi Benedictini à Congregatione S. Mauri.
Ex Libris Collegii Wrensis oratorii dno Jesu

*Collegio Trilingue de
Salam.*

PARISIIS.

Sumptibus JOHANNIS GUIGNARD, in Aula magna
Palatii, ad insigne S. Johannis.

M. DC. LXXX.

Cum Privilegio Regis, & Facultate Superiorum.

P R A E F A T I O
IN SANCTI BERNARDI TOMUM V. ET VI.

I. **G**enuinis sancti BERNARDI Operibus omnibus in primum volumen congestis, superest ut in hoc alterum suppositicia, & aliena concludamus. Quod qua ratione, quove ordine fiet, hic paucis explicandum est.

II. Hoc posterius volumen duobus Tomis constat: in quorum altero GILBERTI Continuatio in Cantica, atque eiusdem Abbatis Opuscula & Epistola: simulque dubia seu controversa, & Bernardi falsa adscripta continentur: in altero GERARDI abbatis, sancti Doctoris discipuli, Sermones, Bernardinis filo & pietate affines, atque GUIGONIS eiusdem amici quadam Epistola cillant.

III. Primum in tomo sexto locum sibi vindicant continuata per Gillebertum Expositio in Cantica cantico- rum: ut quam praeterea Bernardinus in eadem Cantica Sermones, qui extremum in superiori volumine sol- citus occupant, haec Continuatio subsequatur. Gilleberti cognomen fuit de Hoilandia, quod vocabulum est insula seu provincia, Angliis & Scotis communis, quam Felandus & Lindus fluvii circumfluunt: qua in insula situm erat monasterium Sordibetense, cui Gillebertus abbas praefuit, Lincolnensi diocesi attributum. Duplex videtur fuisse illud monasterium, virorum ac virginum, quod tum ex Alredo abbate Rievallensi, tum ex ipsius Gilleberti sermonibus nonnullis ad easdem virgines habitus colligitur. Alredus quippe sermone secundo in Isaram mentionem facit de monasterio virginum, quae sub venerabili, & cum summa reverentia nominando sancto patre Gilleberto uberes pudicitiae fructus quotidie transmittunt ad caelos. Et quidem Gillebertus ipse sermones quosdam in Cantica apud illas virgines per- oravit, nempe XVII & XVIII. In priori enim inter alia leguntur haec verba num. 8. Tibi, Domine, com- mendo hunc Libanum, egregium hunc chorum virginum, sacrarum coetum seminarum. Itaque partim ad monachos, partim ad sanctimonialis habitus sunt isti sermones, numero octo & quadraginta, qui paullo minus habent succi, sublimitatis, & virtutis ad persuadendum, quam Bernardini. Huius porro Gilleberti Sermones, qui in nova hac editione innumeris mendis repurgati prodierunt, cum veteri exemplari Vallis-clara diligenter contulit rogatus nostro religiosus ac pius vir D. Johannes Baptista de Noinville, eiusdem loci Prior, amicus meus, qui & Gausfidi S. Bernardi notarii libellam adversus Gilberti Portetani errores ex codice Longi-pontis nobis suppeditavit. De Gilleberto abbate quod superest, eum in Gallicano Trecentis diocesi monasterio Ripatorio decessisse testis Chronicon Clare-vallense his verbis. Anno Do- mini M C LXXII. Gillebertus, quondam abbas de Hoilandia, qui fecit Sermones super Cantica canonicorum in modum beati Bernardi, apud Ripatotium obiit. His Sermonibus subiunguntur quidam Tractatus, & nonnulla eiusdem auctoris Epistola: quae omnia Johannes Pitsens in libro de illustribus Anglia scriptoribus indicavit: cum alii ipsius Gilleberti commentationibus in Psalterium, in Mattheum, in Epistola Pauli &c. ubi librum item nunc de vita S. Bernardi eidem tribuit post Gesaerum: qui liber fortasse non alius sit, quam liber Guillelmi à S. Theodoric de hoc argumento. Plura de Gilleberto vide sis apud Sixtum Senensem, & apud Mauricum ad annum M C LXXII. cap. III.

IV. In istis Gilleberti Sermonibus multa occurrunt in primis lectu & observatione digna ad morum adificationem, non solum pro monachis, sed etiam pro ecclesiasticis viris. Contra eos qui plus lectionis, quam precationis tribuunt, in sermone VII. praedara habentur num. 2. Quis debet esse concionatorum sta- tio docet, sermo XVI. num. 5. Sermo vero sequens, praedicationis officium non ultra à quovis captandum, At sermone XXVI. num. 2. egregie praestringit auctor concionatores, plausum & gloriam sicutantes. Ab eodem etiam utile eiusdem monitum dat, ut conciones suas ad captum & utilitatem auditorum conformet. Haec etiam pertinent sermo XXXI. num. 4. & sermo XXXVI. num. 5. Admirabile vita religiosa specimen exhibet sermo XXIII. & sermo XLV. num. 8. appropinquat reprehenduntur prelati, curis & rebus temporeali- bus plus aequo dediti. Ad haec, scribendi studium in monachis commendatur sermone XLVII. at scribendi nihil minus facultatem non cuiusvis esse concedendam subiungitur. Ceterum Theologi elogium, quod recentiores eidem Gilleberto tribuunt, comprobant varia in eisdem Sermonibus loca, in primis quae de libero arbi- trio legantur in sermone XXXIX. & quae de sanctissima Eucharistia Sacramento in sermone VII. num. 8. Ardentem ac purum eiusdem auctoris zelum commendat sermo XXX. ubi Alexandrum III pontificem arguere non veretur. Denique non minoris momenti sunt eisdem Tractatus & Epistola: quarum cunctis argu- menta Index proximus explicabit.

V. De subsequendis Opusculis non est necesse diutius praefari hoc loco, quando singulis praefixa sunt Admo- nitiones, quae longioris Praefationis vicem supplere possunt. Duo tantum hic observare iuvat, suis locis praetermissa. Unum est, quatuor Sermones in Antiphonam Salve Regina, quae sancto Bernardo abjudica- vimus col. 72. BERNARDO archiepiscopo Toletano tribus à Claudio de Rota in Notis ad pseudo- Lintprandum pag. 451. ubi auctor praedictae antiphonae PETRUS COMPOSTELLANUS appellatur. Huius posterius sententia praevia Guillelmi Davandus in Rationalis lib. IV. cap. XXII. Petrus vero Com- postellanus episcopus fecit illam antiphonam, SALVE REGINA MISERICORDIAE, omisso mater, uti etiam in Sermonibus praedictis. Plura de hac antiphona in Notis ad eisdem Sermones.

VI. Alterum quod hic praemonendum restat, illud est, prolixam illam precationem seu adpirationem ad sanctissimam Virginem, quae habetur col. 187. esse Ekkeberti abbatis, ut passim testatur Richardus à sancto Laurentio, qui ante annos quadringentos scripsit, & plagulas ex illa precatione decerpens, Ekke- berto tribuit, ut Theophilus Raynandus in sua Api Gallica pridem observavit. Is est Ekbertus abbas Scho- naugiensis, cuius Sermones adversus Catharos exstant in tomo XII. Bibliotheca Patrum editionis Colo- niensis. Haec pauca te volebam, Lector: perge, & lege.

ERRATA VOLUMINIS SECUNDI.

Col. 1. ad litteram C. lra. 2. legi ubi cui- 12. I. anteposuit. pone virgulas loco interrog. 40. in marg. l. ult. Quam admirabile & fide-
 vit. 79. l. 2. l. Sicur grege. ibid. D. l. 1. ubi Sap. ibid. E. l. 6. l. alcederunt. 74. E. l. 4. l. ibi. 92. B. l. 6. l. montem. ibid. C.
 l. 2. l. transt. 119. B. l. 2. l. quod et- 123. B. l. 3. l. Si non. 172. B. l. 2. pone virgulas loco interrog. 171. E. l. 2. l. Vitis 209. ad 177.
 D. l. 7. del. 2. ut. 186. D. l. 11. l. Providenda. 190. l. 16. l. Supplicatioem. D. 2. 7. l. 6. l. virile. 227. C. l. 5. l. ipse. 250. l. penult. addo
 qui dicitur- 272. C. l. 3. l. Ex hoc 283. l. 19. l. possim. 287. in marg. l. Cur jectis ibid. l. 2. l. debetur. 282. D. l. 9. l. cui. 293. A. l. 4. l.
 palatia. 429. B. l. ult. l. propterea. 433. C. l. ult. l. poenis. 442. B. l. 5. l. Salus. 452. in ult. marg. l. 7. l. Item. 478. C. l. 3. l. Sine qua. 496. B.
 l. ult. l. ad caritatem. 510. 511. B. l. ult. l. modico. 517. A. l. 1. super. 582. B. l. penult. l. ad Deum. 600. in marg. l. l. Luc. 2.
 620. in marg. ult. l. Luc. 10. 28. 708. l. 5. l. Quid tamen. 713. in marg. l. lra. 14. 883. l. 2. l. pino. ibid. l. 3. l. graviter. 93. in
 marg. l. Johan. 20. 31. B. l. penult. l. parvulus dicitur. ibid. C. l. 3. l. parvulus. 978. l. 1. l. redi. 1001. l. ult. l. religiosus. 1078. n.
 10. l. penult. l. Dominicam. 1086. C. l. 2. l. in. 1149. B. l. 10. l. cui. 1293. l. 3. l. Somnis. 1216. E. l. 9. l. revelat. 1219. C. l. 2. l. pino
 1233. n. III. l. 3. l. Dicitur. 1239. B. l. penult. l. congregans.

FINIS VOLUMINIS SECUNDI.

Sumptibus } JOHANNIS GUIGNARD,
 THOMÆ MOETTE,
 PETRI AUBOUYN,
 PETRI DE LAUNAY.

